

ת"פ 8109/06/17 - מדינת ישראל נגד נאסר אל דין אבו כדיר

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 8109-06-17 מדינת ישראל נ' אבו כדיר(עציר)
בפני כבוד השופט ירון מינטקביץ

מדינת ישראל ע"י עו"ד עמרי כהן

המאשימה

נגד

נאסר אל דין אבו כדיר ע"י עו"ד לאה צמל

הנאשם

הכרעת דין

רקע

נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה של חברות פעילה בארגון טרור, לפי סעיף 22(ב) לחוק המאבק בטרור, תשע"ו-2016 (להלן: **החוק** או **חוק המאבק בטרור**).

על פי עובדות כתב האישום, הנאשם היה חבר בחזית העממית לשחרור פלסטין, אשר הוכרזה ארגון טרוריסטי בשנת 1986 (להלן: **החזית העממית** או **הארגון**). במסגרת חברותו בארגון ביקר הנאשם ביום 16.3.17 בעיר שכם אצל בני משפחותיהם של שלושה אסירים בטחוניים, אשר ריצו מאסרים בשל פיגועים שבצעו: אחמד עראדה, וא'ל ג'אעוב ועאצם כעאבנה. במהלך הביקורים נתן הנאשם לבני משפחותיהם של האסירים מגנים, ועליהם סמל החזית העממית ותמונתו של מזכ"ל הארגון, אחמד סעדאת, ועל שניים מהמגנים כיתוב ממנו עולה כי הם הוענקו לאותם אסירים על ידי החזית העממית בשנת 2017 (על המגן השלישי היה כיתוב שתכנו אינו ברור).

הנאשם הכחיש כי הוא חבר בארגון החזית העממית. בתשובתו לאישום בימים 28.9.17 ו- 29.10.17 אישר הנאשם, כי ביקר אצל בני משפחותיהם של האסירים הנזכרים בכתב האישום, אך כפר בכך שידע בגין אלו עבירות ריצו אותם אסירים עונש, או כי ידע שמדובר בחברי החזית העממית.

הראיות

מטעם המאשימה העידו אחיו של האסיר עראדה ואמו של האסיר ג'אעוב אשר בבתייהם ביקר הנאשם, והוגשו מוצגים שונים בהסכמת הנאשם. מטעם ההגנה העיד הנאשם והוגשה בהסכמה הודעתה של אמו של אחד האסירים.

ראיות המאשימה

ת/5 - תמונות ממכשיר הטלפון של הנאשם

עמוד 1

בחיפוש במכשיר הטלפון של הנאשם נתפסו שבע תמונות אשר הוגשו וסומנו ת/5. וכך נראה בתמונות:

בתמונות המסומנות 1-2 אמו של האסיר ג'אעוב מצולמת יחד עם הנאשם. בתמונה 1 האם יושבת על כורסה ומחזיקה בידה מגן, הנאשם עומד לשמאלה ומימינה צעיר וצעירה. בתמונה 2 האם יושבת על הכורסה, ומחזיקה את המגן יחד עם הנאשם ולימינה הצעיר מתמונה 1. בתמונה לא ממסופרת שמתחת תמונה 1, האם עומדת ומחזיקה את המגן, לשמאלה הנאשם ולימינה הצעירה מתמונה 1. על המגן הנראה בתמונות מופיעים סמל החזית העממית ותמונתו של מזכ"ל החזית, אחמד סעדאת, וכתובה עליו הקדשה מאת החזית העממית לאסיר וא'ל אלג'אעוב. על פי ת/4, התמונה צולמה ביום 16.3.17, שעה 16:43.

בתמונה 3 אמו של האסיר עראדה מצולמת יחד עם הנאשם. בתמונה נראית האם יושבת על כורסא והנאשם עומד לשמאלה והשניים מחזיקים יחדיו מגן. מגן זה זהה למגן שבתמונות 1-2, וההקדשה עליו היא לאסיר אחמד אלעראדה. על פי ת/4, התמונה צולמה ביום 16.3.17, שעה 16:01.

בתמונה 4 ושתי תמונות לא ממוספרות שלצידה מצולם הנאשם בחברת אביו של האסיר עאצם כעאבנה ואנשים אחרים אשר זהותם אינה ידועה. בתמונה 4 נראה אביו של כעאבנה יושב על ספה ומחזיק מגן ועליו סמל החזית העממית, תמונתו של אחמד סעדאת וכיתוב שאינו קריא. המגן נראה דומה מאוד למגנים שבתמונות 1-3. הנאשם יושב לשמאלו של האב, והוא מחבק את האב בידו האחת ומחזיק יחד עמו את המגן בידו השנייה. מלבדם ישובים על הספה עוד שלושה אנשים. בשתי תמונות נוספות הנאשם נראה יחד עם אותם אנשים ואנשים נוספים. על פי ת/4, התמונה צולמה ביום 16.3.17, שעה 23:36.

צבאח עקאד

העדה היא אימו של וא'ל ג'אעוב, אשר נגזר עליו עונש מאסר עולם בגין חברות בחזית העממית וביצוע שורה ארוכה של פיגועים קשים.

בעדותה לפני זיהתה העדה את תמונותיה עם הנאשם (ת/5, תמונות 1 ו-2), כשהשניים מחזיקים את המגן מושא כתב האישום (פרוטוקול דיון מיום 20.11.17, עמ' 15, ש' 22-27, עמ' 19 ש' 19). לדבריה הנאשם ביקר בביתה וסיפר לה כי הוא חבר של בנה מהכלא. בחקירתה הנגדית הוסיפה העדה, כי חתמה על ההודעה בעברית למרות שלא הבינה מה כתוב בה. בשל סתירות בין עדותה של העדה לפני ובין הודעתה במשטרה מיום 28.5.17, הוגשה ההודעה וסומנה ת/10.

בהודעתה ת/10 מסרה העדה, כי כחודשיים קודם לחקירתה (היינו בסמוך למרץ 2017 - י.מ.) התקשר אליה הנאשם, אמר לה כי היה כלוא עם בנה וכי הוא מעוניין לבוא לבקרה. הנאשם הגיע לביקור עם אדם נוסף ועם בנו ובמהלך הביקור מסר לה את המגן עליו נרשם "החזית העממית לשחרור פלסטין" וכאשר מסר לה את המגן הבחינה "שמשוהו לא בסדר" באצבעותיו ובפניו (ת/10, ש' 40). בתה של העדה צילמה את הנוכחים במכשיר הטלפון של הנאשם כשהם מחזיקים את המגן והם שוחחו על מצב האסירים הרחוקים ממשפחותיהם ועל בנה שבכלא (ת/10, ש' 47). במהלך גביית האמרה הוצגו לעדה תמונות שלה יחד עם הנאשם כשהם מחזיקים את המגן והעדה זיהתה את עצמה ואת הנאשם.

העדה מסרה, כי הנאשם התקשר אליה עשר דקות קודם להגעתו, ואמר כי הבטיח לבנה שיבוא לבקרה (ש' 55). עוד אמרה, כי הנאשם שהה בביתה זמן קצר ואמר כי הוא ממחר, משום שהגיע לשכם על מנת לתקן את מכונתו (ש' 20 ו-).

ש' 38).

לאור טענות העדה ביחס לגביית הודעתה, העיד לפני גם גובה הודעתה, רס"מ רגב מוהבן. מעדותו עלה, כי לא שמע מהעדה כל טענה בנוגע לאופן גביית העדות וכי עדותה נגבתה באופן תקין והוקראה לה בערבית בטרם חתמה עליה.

אברהים עראדה

העד הוא אחיו של אחמד עראדה, אשר נדון בשנת 2004 לשלושה מאסרי עולם בשל ביצוע פיגוע בו נרצחו ביום 1.11.04 שלושה אנשים בשוק הכרמל.

העד אמר, הוא מכיר את הנאשם משום ששהה עם אחיו בכלא והגיע לבקר בביתם ולמסור איחולים מאחיו. לדבריו, בני משפחתו קיבלו את המגן ממועדון האסיר. העד הוסיף, כי בעת גביית הודעתו במשטרה, חשב שהנאשם הביא עמו את המגן, אך בדיעבד התברר לו כי המגן כבר היה בביתם בעת הביקור (פרוטוקול מיום 20.11.17, עמ' 26 ש' 22-23).

בשל סתירות בין דברי העד לפני ובין הודעתו במשטרה מיום 28.5.17, הוגשה ההודעה וסומנה ת/11.

בהודעה ת/5 זיהה העד בתמונה 3 את הנאשם מעניק לאמו מגן כשברקע תמונת אחיו שבכלא. לדברי העד הנאשם התקשר אליו ואמר שהוא ישב עם אחיו בכלא ומבקש לבקר את אימו. הנאשם היה בבית אמו של העד כשעה וחצי וסיפר לו כי הוא מתכוון לבקר משפחה נוספת (ת/11, ש' 27). במהלך הביקור הנאשם שוחח עם בני משפחתו של העד על ענייני חולין, ובכלל זה על כך שמכוניתו התקלקלה. הנאשם הביא את המגן בשקית שהיתה עמו (ת/11, ש' 74). במהלך הביקור צולמו התמונות עם המגן ולאחר מכן הנאשם או בנו שלחו לעד את התמונות. העד לא ידע לומר האם הנאשם הגיע לביקור רשמי והנאשם לא אמר לו מטעם מי מוגש המגן (ת/11, ש' 37-42).

העד הוסיף בסוף הודעתו כי הוא מתנגד לביקורי נציגי הארגונים בביתו וכי זאת הפעם האחרונה שהוא מארח אותם.

ראיות הגנה

הנאשם

הודעותיו של הנאשם הוגשו בהסכמה וסומנו ת/1-3.

הודעת הנאשם ת/1 מיום 21.05.17 בשעה 06:52:

הנאשם הכחיש כי הוא חבר בחזית העממית, או כי יש לו קשר לפעילותה או לפעיליה.

הודעת הנאשם ת/2 מיום 23.05.17 בשעה 10:24:

הנאשם חזר על כך כי לא לקח חלק בפעילות אסורה או השתייכות לארגונים לא חוקיים לאחר שחרורו. מעבר לכך לא השיב לשאלות ושמר על זכות השתיקה לאורך כל חקירתו, גם כאשר התבקש להסביר את התמונות הנזכרות מעלה.

הודעת הנאשם ת/3 מיום 28.05.17 בשעה 18:57:

הנאשם אמר כי ריצה מאסר בעקבות חברותו בארגון טרור, ממנו שוחרר לפני מספר חודשים. במהלך המאסר נחשב מנהיג, שלא בטובתו.

הנאשם אישר כי ביקר את משפחותיהם של האסירים ואיל' ג'אעוב, אחמד עראדה ועאצם כעאבנה ואף הצטלם עמם, וכמו כן ביקר אצל משפחתו של אסיר נוסף בשם מחמוד אבו הדואן. לדבריו הביקור הוא על רקע חברות שקשר עם אותם אסירים כאשר ריצה עמם מאסר. הנאשם הכחיש כי במהלך ביקורו נתן למשפחות את המגנים הנראים בתמונות, ולדבריו המגנים היו אצל המשפחות קודם לביקורו.

הנאשם התבקש להסביר את התמונות בהן הוא נראה מצולם עם המגנים ועמד על כך שהמגנים שבתמונות היו אצל משפחות האסירים והוא הצטלם עם המגנים מבלי שראה שיש עליהם את סמל החזית העממית.

הנאשם נשאל האם הוא עדיין פעיל בחזית העממית והכחיש. לדבריו **"האם יכול להיות שאדם שיש לו שכל, שיחזור ויהיה פעיל ששילם את המחיר שלו בזה שישב בכלא, לחזור לאותה פעילות?"**

עדות הנאשם לפני:

הנאשם אישר את תוכן הודעותיו. לדבריו:

ש. מאשימים אותך בכך שהיית חבר בחזית העממית על ידי, ובגלל זה אתה הבאת מגנים לשלוש משפחות. מה אתה אומר?

ת. **אני כבר נשפטי על זה שהייתי חבר בחזית העממית וכבר הייתי בכלא, נשפטי על זה ויצאתי מהכלא ושחררתי וסיימתי עם זה, בביקור שהלכתי לא הבאתי את המגנים. הם היו כבר שם, הם רק רצו להצטלם איתי. האימהות אהבו להצטלם איתי עם הדבר הזה, אפילו לא הסתכלתי מה זה.**

עוד אמר הנאשם, כי הגיע לבקר את המשפחות כאשר הזדמן לשכם על מנת לתקן את מכוניתו במוסך.

הנאשם אישר, כי הצטלם עם בני שלושת המשפחות כשהוא מחזיק את המגן, אך לדבריו עשה זאת מטעמי נימוס, מבלי שהסתכל על המגן. הנאשם אף טען, כי אינו מזהה את סמל החזית העממית שעל המגן (פרוטוקול דיון מיום 7.12.17, עמ' 36 ש' 14, 24-27).

פריאל עראדה

העדה היא אמו של אחמד עראדה, ונכללה בכתב האישום כעדת תביעה מס' 7. ביום 2.11.17 ביקשה המאשימה לתקן את כתב האישום ולמחוק את העדה, אך בקשתה נדחתה. המאשימה ויתרה על עדותה של העדה, אך ב"כ הנאשם ביקשה להביאה לעדות מטעמה וניסתה בחוסר הצלחה לזמנה לדיון (ר' נ/1). מעדותו של בנה של העדה, אבראהים עראדה, עלה כי בשל מצבה הרפואי לא תוכל להגיע משכם למתן עדות. משכך, לאור הוראת סעיף 42 לחוק המאבק בטרור ובהסכמת המאשימה, הוגשה הודעתה במשטרה מיום 29.5.17 וסומנה נ/2, תוך שהמאשימה הסתייגה מנכונות הדברים.

מאמרתה של העדה עולה כי בנה, אחמד, היה פעיל בארגון החזית העממית וכי הוא מרצה מאסר מאז שנת 2004. העדה אמרה כי אינה מכירה את אנשי הארגון באופן אישי, אך הם נוהגים לבקר בביתה פעם או פעמיים בשנה. בנוסף להם מגיעים לבקרה פעילי הארגון אשר היו כלואים עם בנה על מנת לעדכן בשלומם.

כשלושה חודשים לפני גביית ההודעה, קרי בסמוך לחודש מרץ 2017, הגיע הנאשם לבקרה עם אחיו ובנו. הנאשם אמר לעדה שהוא בא לשכם על מנת לתקן את רכבו וסיפר לה שהיה בכלא יחד עם בנה. הנאשם והעדה דיברו על שלומו של בנה ולא על פוליטיקה. לאחר מכן הנאשם, אחיו ובנו הלכו לתקן את מכוניתו של הנאשם וחזרו לאכול צהריים, ואז הצטרף אליהם אדם נוסף בשם מאהר חרב, שהוא מאנשי החזית העממית, והוא שנתן לה את המגן (נ/2, ש' 47-51). העדה התרשמה שהנאשם ומאהר מכירים זה את זה, כי השניים דיברו על מכוניתו של הנאשם.

העדה לא ידעה האם הנאשם משתייך לארגון כלשהו ולא שאלה אותו.

הוצגה לעדה תמונה מס' 3 והיא זיהתה את עצמה ואת הנאשם אוחזים יחד במגן עם סמל החזית העממית, כשמאחוריה תמונה של בנה הכלוא (נ/2, ש' 64-67). לדבריה, התמונה עם הנאשם צולמה "בצחוק" כהבטחה של הנאשם לבנה שבכלא, כי יצטלם עם אמו. העדה שללה את האפשרות שהנאשם הוא שהביא את המגן ואמרה שהנאשם לקח את המגן ממאהר חרב לצורך הצילום (ש' 86).

עמדות הצדדים

המאשימה בקשה לקבוע, כי מהראיות עולה שהנאשם הביא את המגנים למשפחותיהם של שלושת האסירים, וכי הדבר מלמד על כך שהוא פעיל בחזית העממית. לחלופין טענה המאשימה, כי מכיוון שהנאשם היה בעבר חבר בחזית העממית מתקיימת חזקה בחוק המאבק בטרור, כי הנאשם עודנו חבר בארגון ורובץ עליו הנטל להוכיח כי חדל להיות חבר בו. משכך, גם אם יקבע כי הנאשם לא הביא את המגנים אלא רק ביקר בני משפחות האסירים והצטלם עמם כשהם מחזיקים את המגנים, הדבר מלמד כי החזקה לא נסתרה והנאשם עודו חבר בחזית העממית.

הנאשם ביקש לקבוע, כי ביקוריו אצל בני משפחות האסירים היו ביקורים תמימים, על רקע הקשר האישי אשר היה לו עם אותם אסירים, וכי אין ללמוד מהם על כך שהנאשם היה חבר בחזית העממית, או כי הביקורים היו מטעמה.

ב"כ הנאשם טענה, כי החזקה עליה מבקשת המאשימה להסתמך אינה מתקיימת בעניינו של הנאשם, והרחיבה בטיעוניה כנגד הגיונה של החזקה ותחולתה. לשיטתה, הסתמכות על החזקה תביא לכך שניתן יהיה בכל עת להגיש כתב אישום נגד כל אדם שהורשע אי פעם בעבירת חברות בארגון טרור, ללא כל ראיה נוספת. עוד טענה, כי על פי כתב האישום אשר הוגש נגד הנאשם, חברותו בחזית העממית פקעה בעת הגשת האישום נגדו.

דין והכרעה

השאלה העובדתית - הבאת המגנים

מ-ת/10, אמרת החוץ של העדה צבאח עקאד עולה, כי הנאשם הוא שהביא לה את המגן. על סמך התרשמותי הישירה מהעדה ומהחוקר אשר גבה את אמרתה ראיתי להעדיף את האמור בה על פי דברי העדה לפני:

האמור בת/10, כי הנאשם הביא את המגן, מתיישב עם התמונות ת/5. המגן נמצא במרכז התמונות וניכר כי המצולמים

מציגים אותו למצלמה. התקשיתי להבין למה הנאשם הצטלם עם העדה פעמיים כאשר המגן בידיה ופעם אחת כששניהם מחזיקים בו, אם מדובר בחפץ תמים אשר היה בבית באקראי, ללא קשר לנאשם.

העדה אמרה בת/10, כי כאשר קיבלה את המגן מהנאשם שמה לב לבעיה כלשהי בידיו - ואכן בתמונות ניכר, כי ידיו של הנאשם מצולקות - נקודה המחזקת את דבריה בת/10 שקיבלה את המגן מהנאשם, שכן סביר כי הסתכלה על ידיו כאשר הגיש לה את המגן.

בעדותה לפני טענה העדה, כי קבלה את המגן ממועדון האסיר ומנגד טענה, כי מלבד הנאשם כלל לא זכתה לביקורים - והדברים עומדים בסתירה זה לזה.

טענותיה של העדה ביחס לאופן גביית אמרתה אינן מתיישבות עם עדותו של גובה ההודעה, החוקר רגב מוהבן. על סמך התרשמותי מהחוקר, תיאורו את אופן גביית העדה נאמן עלי ואני קובע כי גבה את הודעתה של העדה באופן תקין והאמור בת/10 משקף את דבריה של העדה בחקירתה.

שונים הדברים ביחס לדבריו של אברהם עראדה: העד הסביר כי בעת שמסר את הודעתו סבר בטעות כי הנאשם הביא את המגן, אך בדיעבד התברר לו כי טעה ולמעשה אדם אחר הביא את המגן. על סמך התרשמותי מהעד לא ראיתי כי ניתן לדחות את עדותו לפני ולהעדיף באופן ברור את אמרת החוץ שלו. אוסיף על כך, כי דבריו של העד לפני נתמכים באמרתה של אמו, פריאל עראדה ב-2, אשר לדבריה אדם בשם מאהר חרב הוא שהביא את המגן. ואזכיר כי המאשימה כללה את העדה בכתב האישום. כמו כן המאשימה לא הציגה כל ראיה לכך שניסתה לשלול את דבריה של העדה.

עוד אומר, כי בהודעתה של פריאל יש הגיון פנימי והמאשימה לא הציעה הסבר למה תשקר דוקא בשאלת הבאת המגן, בעוד יתר דבריה בהודעה קושרים את הנאשם לחזית העממית, או לפחות נוטים לסבך אותו בקשר כאמור.

משכך, לא ניתן לקבוע האם הנאשם הביא את המגן או אדם אחר אשר הגיע לבית משפחת עראדה באותו הזמן, והספק בנקודה זו פועל לטובת הנאשם. ועם זאת, גם על סמך דבריה של העדה פריאל עולה, כי המגן נמסר למשפחת עראדה במהלך ביקורו של הנאשם, על ידי פעיל החזית העממית אשר הכיר את הנאשם - וקשה להניח, כי מדובר בצירוף מקרים, שהנאשם הזדמן לבית משפחת עראדה יחד עם אותו אדם.

באשר לתמונה מס' 4 בת/5: על פי ת/4, תמונה זו צולמה ביום 16.3.17, בו צולמו יותר התמונות (והנאשם אף לבוש באותם בגדים). בתמונה זו נראה הנאשם מחזיק יחד עם אביו של האסיר כעאבנה מגן דומה מאוד לשני המגנים האחרים ועליו סמל החזית העממית ותמונתו של מזכ"ל החזית, אחמד סעדאת (בשל איכות הצילום, הכיתוב על המגן אינו קריא). אמנם סביר להניח כי כשם שהנאשם קשור לשני המגנים הקודמים, הוא קשור גם למגן השלישי, אך בהעדר ראיות לא ניתן להגיע לקביעה ברורה בעניין זה.

גרסת הנאשם, כי הגיע לבקר את בני משפחות האסירים על רקע חברתי בלבד, וכי הצטלם כשהוא מחזיק את המגנים מבלי שידע מהם, רחוקה מאוד מלשכנע ולא ראיתי לתת לה כל משקל:

הנאשם ביקר באותו היום שלוש משפחות שונות, ואצל שלושתן הצטלם צילומים כמעט זהים: בכל הצילומים הנאשם עומד או יושב לשמאלו של אחד מהורי האסירים, והשניים מחזיקים יחדיו מגן ועליו סמל החזית העממית ותמונתו של אחמד סעדאת. על שניים מהמגנים יש כיתוב כי המגן מוענק מהחזית העממית לאותו אסיר, והכיתוב על המגן השלישי

אינו קריא, אך המגן נראה זהה לשניים האחרים. טענתו של הנאשם, כי המגנים היו בבתי המשפחות בטרם הגיע וכי בני המשפחות בקשו ממנו מיוזמתם להצטלם עם המגנים והוא נעתר מטעמי נימוס, מבלי להסתכל על המגן, עומדת בסתירה לדברי העדים (לרבות לעדת ההגנה פריאל, נ/2) ולשכל הישר. לא ניתן לקבל את הטענה, ששלוש תמונות כמעט זהות צולמו באופן אקראי, ולא ניתן לקבל שהנאשם הציג למצלמה את המגנים, מבלי שראה מה הוא מחזיק בידו.

טענתו של הנאשם, כי אינו מזהה את סמל החזית העממית שעל המגנים (ע' 42, ש' 1-2) אינה יכולה להיות אמת - במיוחד דברים אמורים כאשר מדובר באדם שהיה פעיל בחזית העממית, ומזהה את תמונתו של מזכ"ל החזית (ע' 42 ש' 7-8).

עוד אומר, כי עדות הנאשם התאפיינה בהתחכמויות והתחמקות (ר' למשל ע' 43, ש' 5, ע' 43, ש' 26).

לאור אלה, לא ראיתי לתת לגרסת הנאשם לפני כל משקל.

סיכום ביניים - קביעת העובדות

מן הראיות עולה, כי הנאשם הביא את המגן למשפחתו של האסיר ואא"ל ג'אעוב והגיע אל משפחת האסיר עראדה כאשר המגן הובא לשם על ידי פעיל החזית העממית. עוד עולה, כי הנאשם הצטלם באותו היום עם בני משפחתו של האסיר כאבנה, כאשר הוא ואביו מחזיקים יחדיו מגן ועליו סמל החזית העממית.

ניתוח משפטי

המאשימה בקשה ללמוד מן הראיות, כי הנאשם הוא חבר פעיל בחזית העממית, אשר הוכרזה כארגון טרור. ראשית אציג את הגדרת העבירה ולאחר מכן אבחן האם נכנס הנאשם לגדריה:

הגדרת העבירה

סעיף 22 לחוק המאבק בטרור מתייחס לשתי רמות של חברות בארגון טרור וקובע בצידן עונשים:

(א) חבר בארגון טרור, דינו - מאסר חמש שנים.

(ב) חבר בארגון טרור הנוטל חלק בפעילות הארגון, או חבר כאמור המבצע פעילות בעבור הארגון או במטרה לקדם את פעילותו, דינו - מאסר שבע שנים.

וכך מוגדר חבר בארגון טרור, בסעיף 2 לחוק המאבק בטרור:

"חבר בארגון טרור" - אדם הנמנה עם ארגון טרור, ובכלל זה -

(1) מי שנוטל חלק פעיל בפעילות של ארגון טרור או פועל כנציג או כשלוח מטעם ארגון טרור;

(2) מי שהביע את הסכמתו להצטרף לארגון טרור, לפני מי שיש לו יסוד סביר להניח כי הוא נמנה עם ארגון טרור או נציג או שלוח מטעמו;

לעניין הגדרה זו -

- (א) מי שהציג את עצמו לפני אחר כחבר בארגון טרור, חזקה כי הוא נמנה עם ארגון טרור; עורר נאשם ספק סביר לעניין חברותו בארגון טרור, יפעל הספק לטובתו;
- (ב) מי שהיה חבר בארגון טרור יראו אותו כחבר באותו ארגון, אלא אם כן הוכיח כי חדל מלהיות חבר בו; ואולם אם לא נטל חלק פעיל בפעילות של ארגון טרור ולא פעל כנציג או כשלוח מטעם ארגון טרור, ועורר ספק סביר לעניין חברותו בארגון הטרור, יפעל הספק לטובתו;

וכך נאמר בהצעת החוק ביחס להגדרת החברות:

כמו כן קובעת הסיפה להגדרה המוצעת בפסקה (ב), בדומה להוראת סעיף 9(א) לפקודת מניעת טרור, כי מי שהיה במועד מסוים חבר בארגון טרור, בהתאם למבחנים המוצעים כמפורט לעיל, יראו אותו כחבר באותו ארגון, אלא אם כן יוכיח כי חדל מלהיות חבר בו. היינו, משהצטרף אדם לארגון טרור, עליו הנטל להראות כי במשך הזמן חדל מכך. זאת, מאחר שההשתייכות לארגון טרור עשויה להתבטא גם בקשר שאינו רציף ויומיומי עם פעילות הארגון, אלא בזמינות של חבר הארגון, אשר נכון לסייע לפעילות הארגון כאשר יידרש לכך. מבחינה זו - די בהצטרפותו הראשונית כדי לבטא מחויבות מתמשכת לארגון הטרור ויעדיו, גם אם לא ניתן להוכיח, בכל רגע ורגע, כי הוא נוטל חלק פעיל בפעילות הארגון. עם זאת, בשל הקושי בהרמת נטל ההוכחה במקרה של חדלות פאסיבית מהיות חבר בארגון - לגבי מי שהקביעה בדבר היותו חבר בארגון טרור מבוססת על הסכמתו להצטרף לארגון כאמור בפסקה (2) להגדרה, מוצע לקבוע כי אם הוכיח שלא היה פעיל במסגרת הארגון במהלך חמש שנים רצופות לאחר שנתן את הסכמתו להצטרף לאותו ארגון, יראו אותו כאילו חדל מלהיות חבר בו. ולעניין מי שהיה בן פחות מ- 16 שנים בעת מתן הסכמתו להצטרף לארגון הטרור, מוצע לקבוע פרק זמן קצר יותר של שלוש שנים, בהקשר זה.

המאשימה טענה, כי מהבאת המגנים אל משפחות האסירים עולה, כי הנאשם שימש חבר פעיל בחזית העממית. לצד זאת טענה, כי לאור העובדה שהנאשם היה בעבר חבר בחזית העממית, הוא נכנס לגדרה של חזקת רצף החברות המצוטטת מעלה ועליו הנטל לסתור את החזקה.

אקדים מסקנה לניתוח ואומר, כי על בסיס מעשיו של הנאשם לבדם, לא ניתן לבסס את המסקנה כי הנאשם הוא חבר בחזית העממית. עם זאת, בהצטרף מעשיו של הנאשם לעובדה שבעבר היה חבר בחזית העממית, עולה מכך שהוא עודו חבר בארגון. אנמק:

בשלוש הזדמנויות צולם הנאשם בתנוחה זזה, כאשר הוא מחזיק יחד עם הורה של אסיר בטחוני מגן ועליו סמל החזית העממית ותמונתו של מזכ"ל החזית אחמד סעדאת, כאשר המגן נמצא במרכז התמונה וניכר כי המצולמים מציגים אותו למצלמה. על שניים מהמגנים ישנם דברי ברכה מהחזית העממית לאותו אסיר. מכאן עולה באופן ברור, כי הנאשם תומך בחזית העממית ומזדהה עמה.

הנאשם הוא שהביא את המגן למשפחת ג'אעוב. מכאן עולה, כי מעבר לתמיכה של הנאשם בחזית העממית, יש לו קשר

מסוים לארגון. יתרה מכך, אדם המעניק מגן הוקרה מטעם ארגון טרור למשפחתו של אסיר המשתייך לאותו ארגון, קרוב כפסע להראות כמי ש"פועל כנציג או כשלוח מטעם ארגון טרור". המסקנה בדבר הקשר בין הנאשם לארגון מתחזקת לאור הגעת הנאשם לבית משפחת עראדה בעת שהגיע לשם פעיל החזית העממית אשר מסר להם את המגן.

הנאשם לא הציע כל הסבר מהיכן קיבל את המגן אותו הביא למשפחת ג'אעוב, אלא טען שהמגן כבר היה בבית המשפחה כאשר הגיע לשם. הנאשם גם לא הסביר כיצד הזדמן לבית משפחת עראדה בדיוק כאשר פעיל החזית העממית הגיע אליהם כדי למסור מגן זהה לזה שנתן הנאשם למשפחת ג'אעוב.

נתונים אלו לבדם קרובים מאוד לבסס את האמור בכתב האישום, בודאי בהצטרפם לדחיית גרסת הנאשם, אך לא ניתן להגיע מהם למסקנה ברורה ברמה הנדרשת בפלילים בדבר אופיו של הקשר של הנאשם לארגון (בשונה מקיומו של הקשר).

ועם זאת, לא היתה מחלוקת כי בעבר היה הנאשם חבר בחזית העממית, ואף ריצה מאסרים ממושכים בשל כך. משכך, קמה בעניינו החזקה המצוטטת מעלה, כי "מי שהיה חבר בארגון טרור יראו אותו כחבר באותו ארגון" ועליו הנטל לסתור את החזקה.

בהצטרף החזקה האמורה לגילוי ברור של תמיכתו של הנאשם בחזית העממית, ולכך שמעשיו קרובים מאוד לפעילות "כנציג או שלוח" של הארגון, ולכך שלא נתן כל הסבר מתקבל על הדעת למעשיו, עולה כי לא נסתרה החזקה שהנאשם הוא חבר בחזית העממית. לא ראיתי מקום להכנס לשאלה מהו הנטל הרובץ על נאשם במצב דברים זה, שכן הסבריו של הנאשם לא יצרו ספק קל שבקלים בתחולתה של החזקה: לא זו בלבד שלא נתתי כל משקל לדברי הנאשם לפני, כי הפסיק את חברותו בחזית, אלא שמעשיו לבדם כמעט ומבססים את יסודותיה של עבירת החברות, ונדרש היה רק עוד מעט על מנת לבסס את חברותו בארגון על סמך מעשיו לבדם, גם ללא החזקה.

ולמעשה, ניתן היה להגיע למסקנה זו מכח דיני הראיות הרגילים, גם ללא החזקה הקבועה בחוק: חברות בארגון טרור אינה מבוססת על הצטרפות רשמית לארגון אלא על תמיכה במטרותיו ונכונות לקחת חלק בפעילותו. ובאותו אופן, החברות בארגון אינה פוקעת במסירת הודעה רשמית, אלא בנטישת דרכו של הארגון. דרכו של עולם היא, כי אנשים, בעיקר כאלה שדעתם מגובשת ואינם צעירים לימים, אינם ממהרים לנטוש אידאולוגיה בה החזיקו שנים רבות.

ר' למשל פסק דינו של בית המשפט הצבאי לערעורים עד"י (איו"ש) 56/00, קוואסמה נ' התובע הצבאי:

"לסיכום חלק כללי זה ניתן אפוא לסכם ולומר כי בסוגיה זו של החברות המופסקת קיימת חזקה שבעובדה כי חברות בהתאחדות בלתי מותרת נמשכת - אף אם לא מתלוות אליה פעילות כלשהי.

יחד עם זאת כוחה של חזקה זו אינו עומד לה עד סוף כל הדורות, וככל שחולפות השנים הולכת היא ונחלשת. בשנים הראשונות להצטרפות ניצבת ועומדת החזקה כחומה בצורה אשר לא בנקל יעלה בידי הנאשם להבקיעה. ככל שנוקפות השנים עשויים להתגלות בחומה זו בקיעים וגורלה של החזקה תלוי במידה לא מבוטלת בסוג ובהיקף ה"תחמושת" אשר בה יצטיידו הצדדים. לאחר חלוף שנים ארוכות הולך ופוחת משקלה של החזקה עד שבנקל יעלה בידי הנאשם להבקיעה ולעורר ספק אשר יפעל כאמור לטובתו - זולת אם יעלה בידי התביעה להוכיח באופן פוזיטיבי כי בפועל נמשכה החברות עד ליום מעצרו."

משכך, בהצטרף העובדות שנקבעו ביחס לביקורי הנאשם אצל משפחות האסירים, ולמסקנתי כי מעשיו לכשעצמם

קרובים מאוד לבסס עבירה של חברות לכך שהנאשם היה בעבר חבר פעיל בחזית העממית, עולה המסקנה כי הנאשם לא נטש את דרכו של העבירה ארגון ועודו חבר בו, ועל הנאשם לכל הפחות לטעת ספק במסקנה זו. כפי שפרטתי למעלה, אינני נותן כל משקל לעדות הנאשם לפני ולטענתו כי עלה על דרך חדשה, ועל כן המסקנה לא נסתרה והוכח כי הנאשם חבר בחזית העממית.

אני ער לכך שנתתי משקל לחובת הנאשם להרשעתו הקודמת בחברות בחזית העממית. אך מדובר בנתון רלוונטי, הדרוש לצורך קביעת העובדות, ובמצב דברים זה רשאי בית משפט להביאו בחשבון. ר' למשל ע"פ 4327/12, פלוני נ' מדינת ישראל (פסקה 19 לפסק הדין):

"ככלל, הבאת ראיות בדבר התנהגותו של נאשם בעבר, המלמדות על ביצוע מעשים דומים לאלו המיוחסים לו בכתב האישום או על שיטת ביצוע דומה לזו המתוארת בו, מנוגדת לכלל הקבוע בסעיף 163 לחוק סדר הדין הפלילי, לפיו אין מציגים בבית המשפט את עברו הפלילי של הנאשם. ואולם, למרות החשש שעדויות שעניינן "מעשים דומים", או עדות "שיטה" יבססו דעה קדומה לחובת הנאשם, עוד טרם שהוכרע דינו, קבעה ההלכה הפסוקה כי בנסיבות מיוחדות, רשאי בית המשפט להתיר, וזאת אם סבר כי עשויה להיות להן תרומה ראייתית נכבדה להכרעת הדין, מעבר להוכחת "נטייתו של הנאשם לעסוק בפליליות או לבצע את העבירה שיוחסה לו במשפט" (ע"פ 265/64 שיוביץ נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יט (3) 421, 447 (1965)), ותרומה זו גוברת על החשש מפני הכתמת שמו של הנאשם, כבר בשלב בירור אשמתו (ע"פ 3372/11 קצב נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (10.11.2011) (להלן: עניין קצב); ע"פ 9657/05 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (9.3.2009) (להלן: עניין פלוני); ע"פ 595/95 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (14.7.1996))."

אוסף על כך, כי הנאשם העלה מיוזמתו את הרשעתו בדבר חברותו בחזית העממית בהודעותיו במשטרה ובעדותו לפני.

טענות הגנה

ב"כ הנאשם טענה בסיכומיה, כי על פי כתב האישום אשר הוגש נגד הנאשם כאשר הורשע בחברות בארגון טרור, חברותו של הנאשם פסקה ביום הגשת כתב האישום. ראשית אומר, כי ב"כ הנאשם בחרה במודע שלא להגיש את כתב האישום האמור (ר' הודעתה מיום 2.1.18), ועל כן קשה לתת משקל לטענה זו. מעבר לדרוש אומר, כי מקובל להבהיר בכתב אישום המייחס לנאשם עבירה נמשכת, ובכלל זה חברות בארגון טרור, עד מתי נמשכה העבירה - וככל שנכתב בכתב האישום שהחברות נמשכה עד מועד הגשתו, אין משמעות הדבר כי החברות פקעה ביום ההגשה אלא ההיפך - זו הבהרה של מנסח כתב האישום כי החברות לא פקעה עד למועד זה.

עוד טענה ב"כ הנאשם, כי החזקה שבחוק המאבק בטרור מאפשרת למאשימה להגיש בכל עת כתב אישום נגד כל אדם אשר היה אי פעם חבר בארגון טרור. אכן, לכאורה יש ממש בטענה זו, ולו היה כתב האישום מוגש נגד אדם אשר אין לחובתו כל ראיה אחרת שלא נטש את דרך הטרור, בהסתמך על חזקת המשך החברות לבדה, היה בכך קושי ממשי. אך לא זה המצב. כפי שצינתי למעלה, הראיות שהוצגו קרובות מאוד לבסס את עבירת החברות באופן עצמאי. משכך, הסתמכותה של המאשימה על חזקת החברות שנקבעה בחוק אינה מעלה כל שאלה חוקתית או קושי - מה גם שניתן היה להגיע לאותה התוצאה גם על סמך דיני הראיות הכלליים, ללא החזקה האמורה.

אופי החברות

המאשימה ייחסה לנאשם עבירה של חברות פעילה בארגון טרור. מן הראיות, עולה כי הנאשם עמד בקשר עם בני

משפחות אסירים. גם אם אין מדובר בפעילות "צבאית" אין להקל בה ראש, שכן חלק מהמוטיבציה של חבר בארגון טרור היא הידיעה שיהיה מי שידאג לבני משפחתו אם יפגע במהלך פעילות הארגון או יאסר בגינה - ועל כן פעילות זו משרתת את מטרותיו של הארגון ומסייעת לו לשמר את כוחו ולגייס חברים חדשים.

ועם זאת, מן הראיות עולה, כי מעשיו של הנאשם התמצו בביקור שלא תוכנן מראש אצל בני משפחות אסירים אותם הכיר בעת מאסרו, אגב הגעתו לעיר שכם לצורך תיקון מכוניתו (ואציין בהקשר זה כי התקשיתי להבין את טענות המאשימה, כי כל העדים תיאמו ביניהם גרסה שקרית ביחס להגעת הנאשם למוסך. לטעמי גרסה זו הגיונית וסבירה ומתיישבת עם מכלול הראיות). לא עולה מהראיות שהנאשם דאג למשפחות האסירים מהבחינה הכלכלית או כי הביקורים מהווה חלק מפעילות רחבה יותר.

משכך, הוכח ברמה הנדרשת בפלילים כי הנאשם היה חבר בחזית העממית, אך לא הוכח ברמה הנדרשת בפלילים, כי במסגרת חברותו הוא נטל חלק בפעילות הארגון.

סיכום

מרשיע את הנאשם בחברות בארגון טרור, עבירה על סעיף 22(א) לחוק המאבק בטרור.

ניתנה היום, י"ז טבת תשע"ח, 04 ינואר 2018, במעמד הצדדים